

Kimalaisorho

Flugblomster
Ophrys insectifera

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)

Ahvenanmaalla rauhoitettu ja erityisesti suojeltava (ÅFS 113/1998)

Luonnehdinta

Kimalaisorho on näyttävästi kukkiva kämmekkä, jolla on erikoinen pölytysstrategia. Tummanruskeat kukat muistuttavat pistiäisnaaraita silmineen ja tuntosarvineen, ja kukka myös erittää naaraspistiäisten tuoksua. Parittelemaan pyrkivät koiraat pölyttävät kasvin. Kimalaisorho kasvaa 15–30 cm korkeaksi ja sen melko pienikokoiset lehdet ovat muodoltaan suikeat. Kasvi kukkii kesä-heinäkuussa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kimalaisorho on kalkinvaatija. Se viihtyy kosteilla niityillä, lettoasoilla, kosteissa ja valoisissa metsissä ja lehdesniityillä. Joskus kimalaisorhoa tavataan myös kuivemmilla, runsaskalkkisilla kasvupaikoilla. Kasvia on tavattu noin kymmenellä kasvupaikalla Ahvenanmaalla ja yhdellä paikalla Varsinais-Suomessa.

Nykytila ja uhkatekijät

Kimalaisorho on harvinaistunut niittyjen umpeutuessa laidunnuksen ja niiton loputtua. Rauhoituksesta huolimatta erikoisen näköistä kasvia uhkaa myös keräily. Muutamia esiintymiä on hävinnyt rakentamisen seurauksena. Kimalaisorhon esiintymä Varsinais-Suomessa on osin suojeltu, kasvia on löydetty myös suojelualueen ulkopuolelta.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan kimalaisorhon Varsinais-Suomen esiintymän pensoittuminen tulee estää ja yksittäisiä puita tarvittaessa poistaa. Kimalaisorhon kasvupaikat Ahvenanmaalla ovat erityyppisiä, joten niiden hoitokin on suunniteltava erikseen.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Korhonen, M. & Vuokko, S. 1987. Kämmekät – Suomen orkideat. Forssan kustannus, Forssa. 144 s.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005. Suuri Pohjolan kasvio. Suom. Vuokko, S. & Väre, H. Tammi, Helsinki. 928 s.
- Ranta, P. 1997. Kimalaisorho – flugblomster. Teoksessa: Rytteri, T. & Ketunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. S. 201.

Kuva: Leena Eerola